देशीयोद्ग्रथने संस्कृतस्य स्थानं

अस्माकं देशं भारतमेव। भारतं इत्यस्य - प्रकाशे (भासे) रम्यमानः देशः इति अर्थः भवति। भारते ज्ञानस्य प्रकाशः प्रसारयन्ती भाषा भवति संस्कृत भाषा। संस्कृतं देवभाषा भवति। वाक्देवताः सरस्वत्याः शरीरं भवति संस्कृतम्। सा अमरवाणी, अमृतभारती संस्कृतभाषा, अस्माकं सूर्यपुत्रराष्ट्रे भारते ज्ञानस्य प्रकाशदायिनी भवति। 'देशीयोद्ग्रथने संस्कृतस्य स्थानं इति विषयः अतीव कालिकप्रसक्तः चिन्तनीयः च भवति।

विश्वस्य उपलब्धासु भाषासु प्राचीनतमा भाषा भवति संस्कृतं। भाषेयं अनेकासां भाषाणां जननी मता। प्राचीनयोः ज्ञानविज्ञानयोः निधिः अस्यां सुरक्षिता भवति। अस्याः वाङ्मयं वेदैः, पुराणैः, नीतिशास्त्रैः चिकित्साशास्त्रादिभिश्च समृद्धमस्ति। 'संस्कृतं

(Note: This page will be scanned to publish the article in schoolwiki. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf).

'भद्रमिच्छन्तः ऋषयः स्वर्विदः
तपो दीक्षाः उपनिषेदुरग्रे
ततो राष्ट्रं बलं ओजश्च जातं
तदस्मै देवाः उपसंनमन्तु ॥'

इति राष्ट्र उत्पत्तिमधिकृत्य विशदयति। 'एकं सद् विप्राः बहुधा वदन्ति', 'लोकाः समस्ताः सुखिनो भवन्तु', 'सत्यमेव जयते', 'त्यागेनैकेनमृतत्वमानशुः', 'प्रज्ञानं ब्रह्म', 'तत्वमसि', 'प्रज्ञानं ब्रह्म' इत्यादिषु सूक्तिषु सम्पन्ना संस्कृतभाषा न केवलं भारतीयानां अपि तु विश्वस्य च मार्गदर्शको भवति। भगवद्गीता, गायत्रीमन्त्रः वेदैपुराणेतिहासादिः, कार्षिक संस्कृतिः इत्यादयः अस्माकं संस्कारस्य आधार भूताः भवन्ति। गायत्रीमन्त्रः अस्माकं तनुः मनः च पवित्रीकरोति बुद्धिं उददीपयति च। भ्रान्तचित्तनात् दुष्कृतैः वि फलतः विपत्तिजलप्रलयः आगतमाने अस्मिन् काले

विश्वे भारतस्य श्रेष्ठतां प्रदर्शयति। पञ्चमाता सङ्कल्पः, पञ्चकन्याः सङ्कल्पः, अर्धनारीश्वर सङ्कल्पः इत्यादिषु 'यत्र नार्यस्तु पूज्यन्ते रमन्ते तत्र देवताः' इति आदि मनुस्मृतिवचनेषु च स्त्रीणां महत्वमाविष्कृत्य संस्कृतमाता अस्मान् पाठयति। राष्ट्रे, गोषु, भाषासु, विद्यासु, समृद्धिषु, किं बहुना नदीषु अपि देवता भावं मातृभावं च दर्शयितुं संस्कृत-भाषा अस्मान् पाठयति। आसिन्धु-सिन्धु पर्यन्तां भारतभूमीं उद्ग्रथितुं, 'नानात्वे एकत्वं' इति श्रेष्ठतां प्रदर्शयितुं भारतस्य विश्वगुरुस्थानं प्रति नेतुं च संस्कृतभाषायाः स्थानं अतीव महत्तरं भवती।

भारतस्य शास्त्र साङ्केतिक उन्नमने अपि चिरपुरातन्याः नित्यनूतन्याः संस्कृतभाषायाः स्थानं महत्तरं भवति।

अतीव प्रधानः एव । 'यमं, नियमं, आसनं, प्राणायामं, प्रत्याहारं, धारणा, ध्यानं, समाधिः' इति अष्ट अंगानां द्वारा पतञ्जलिमर्ग पतञ्जलि महर्षिणा रचित विशदीकृतः योगाशास्त्रः अद्य विश्वे सर्वस्वीकृतः एव । अद्य वयं जूण २१ दिनाङ्कः अन्ताराष्ट्र योगादिन रूपेण आचरन्ति । योगाभ्यसेन मनः - शरीर - बुद्धि - आत्मसंयोगस्य मार्गः संस्कृतभाषा अस्मान् प्रदर्शयति ।

आयुर्वेदं संस्कृतस्य अन्य एकं योगदानं भवति । चरक - सुश्रुत - वाग्भट आचार्याणां ग्रन्थाः, भेलसंहिता इत्यादयः अन्यग्रन्थाः अपि आयुर्वेदे भवन्ति । आयुषः वेषः आयुर्वेदः द्वारा संस्कृतभाषा आयुरारोग्य सौख्यं प्रददाति । अद्यतन काले, अस्मिन् यन्त्रवत्कृतलोके 'संस्कृतभाषा' एव सङ्गणकस्य कृते सर्वोत्तमा भाषा इति शास्त्रलोकः स्वीकृतवन्तः ।

'आत्मानं रथिनं विद्धि
शरीरं रथमेव तु
बुद्धिं तु सारथिं विद्धि
मनः प्रग्रहमेव च
इन्द्रियाणि हयान्याहुः
विषयान् तेषु गोचरान्
आत्मेन्द्रिय मनोयुक्तं
भोक्ते त्याहुर्मनीषिणः ।'
इति कठोपनिषद् द्वारा संस्कृतं अस्मान् आत्मज्ञानं प्रददाति ।
संस्कृतभाषायाः पानपात्रे स्थिता परिशुद्धः पयोदः भगवद्गीता - " उद्धरेदात्मनात्मानं नात्मानमवसादयेत् ।
आत्मैव ह्यात्मनो बन्धुः आत्मैव रिपुरात्मनः ॥"
इति उपदिशति ।
एवं व्यक्ति विकासात्, कुटुम्बस्य विकासं प्रति, कुटुम्बस्य विकासात् समूहोद्धारणं प्रति, तस्मात्

इति एकं सुभावितं भवति । तेन कारणेन शिशुत्वकालादारभ्य संस्कृतपठनं अत्युत्तमं एव ।

अद्यतन विद्यार्थिनः भाविनागरिकाः एव । तेन कारणेन विद्यार्थिनां आत्मशक्तिवर्धने, आतङ्कवादं, उन्मादकवस्तूनां दुरुपयोगं इत्यादीनां निरोधने सांस्कारिक शिक्षा अत्यावश्यकी एव । एवं चेत् संस्कृतद्वारा देशीयोद्ग्रथनं साध्यं भवति।

'गायन्ति देवाकिल गीतकानि
धन्यास्तु ते भारत भूविभागे
स्वर्गापवर्गास्पद मार्गभूते
भवन्ति भूयः पुरुषः सुरत्वात ।'

इति विष्णुपुराणे वदति । एवं अस्माकं राष्ट्रस्य उद्ग्रथनार्थं सुरवाणी एकवारमपि जनवाणी कुर्मः । तस्य कृते संस्कृतमित्राः वयं इच्छा- ज्ञान- क्रिया शक्तिणा सह

11:35 – 1:30
1:35

Rough paper

62 nd Kerala School Kalolsavam, January 4 to 8, 2024, Kollam

Item Code: 947

Participant Code: 125

देशीयोद्ग्रथने संस्कृतस्य स्थानं

भारतं ? – प्रकाशे संस्कृत

भारतस्य प्रतिष्ठे द्वे संस्कृतं संस्कृति

विश्वस्य अत्र उपलब्धानि

अनेकानि । प्राचीनयोः ज्ञानविज्ञानयोः

वेदः – पुराणः –

नीति शास्त्रैः चिकित्साशास्त्राणि अपि च ।

(शस्त्रं – [illegible], अष्टाङ्गः)

तेन

कारणेन एव भारतस्य संस्कारस्य

[illegible]

आर्यभटः [illegible], π [illegible]

धनतत्वशास्त्रे चाणक्यः, [illegible] शास्त्रे,

भास्कराचार्यः – गणिते

→ common --- → [illegible]

1) [illegible]

2) [illegible]

3) [illegible] – sepearate [illegible]

[illegible]

वैदेशिक आविष्करणात् शताब्दयः पूर्वं

3) साहित्ये – कालिदासः – भास – भवभूति

पञ्चकाव्यं

4) इतिहासं – यदिह अस्ति तदत्र यत् न [illegible] अस्ति

– अष्टादश पुराणानि, – –

(Note: This page will be scanned to publish the article in schoolwiki. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf).

Page No: rough page